

PLA VALENCIÀ DE FOMENT
DEL LLIBRE I LA LECTURA
(2015-2020)

PROJECTE

VALÈNCIA, MARÇ DE 2015

5 Introducció

7 Pla Valencià de Foment del Llibre i la Lectura

9 Fonts jurídiques per a un Pla Valencià de Foment del Llibre i la Lectura

10 La lectura i el llibre a la Comunitat Valenciana en dades

19 Àmbits d'intervenció del Pla Valencià de Foment del Llibre i la Lectura

31 Resum Executiu

1. INTRODUCCIÓ

Des de l'edat mitjana els occidentals tenim un sistema d'ensenyament fonamentat principalment en l'adquisició de coneixements mitjançant la lectura, que esdevé, per tant, necessària per a la nostra formació individual, i juntament amb el llibre és un dels principals elements dinamitzadors dels processos culturals. Llibre i lectura, o viceversa, continuen sent avui una garantia d'interpretació activa, creativa i plural del món, del saber i de la cultura. Tal com s'indica en el preàmbul de la Llei del llibre de la Generalitat Valenciana són, en definitiva, una font de llibertat. De la seua defensa i del seu ús depén en gran manera la configuració d'aquest tipus humà sense el qual resulta impossible la democràcia en les nostres societats complexes.

Una societat que llig és una societat lliure que incrementa el seu capital cultural i humà. Siga quin siga el partit polític que governe, és responsabilitat de les administracions públiques, doncs, impulsar polítiques que fomenten el llibre i la lectura com a eines fonamentals del desenvolupament de la personalitat i de la socialització, dos elements bàsics per a conèixer en democràcia i en la societat de la informació. Des de fa anys, aquestes polítiques es materialitzen en el disseny i la posada en marxa de campanyes, accions i plans de foment del llibre i la lectura des dels diferents organismes públics, nacionals i internacionals, que han funcionat amb més o menys fortuna.

A l'Estat espanyol, el Ministeri de Cultura ha portat endavant diferents plans de foment de la lectura, alguns dins del marc jurídic de la Llei 10/2007, de 22 de juny, de la lectura, del llibre i de les biblioteques. També alguns governs autonòmics com ara els de Catalunya, País Basc, Andalusia o la Comunitat de Madrid i algunes administracions locals han dissenyat els seus propis plans de foment de la lectura amb els quals han acollit accions amb més o menys fortuna.

Aquestes accions públiques sempre han resultat insuficients, per la qual cosa la promoció lectora s'ha refugiat sovint en els editors i llibreters. Davant la baixada generalitzada de les vendes i amb unes xifres que constaten l'ímfim nivell lector al nostre país, una pla de promoció del llibre i la lectura ben aplicat podria ser una taula de salvació per a un sector cultural que en els últims temps viu una forma de reestructuració. Des del passat u de gener, la Federación de Gremios Editores de España (FGEE), conscient d'aquesta mancança, considera prioritària la posada en marxa d'un pla integral de foment del llibre. Per portar-lo endavant i amb l'objectiu prioritari de canviar la tendència a la baixa dels actuals índexs lectors dels espanyols en relació amb altres països de la UE –el 35% de la població espanyola assegura que no llig mai o quasi mai i el 42% afirma que no llig perquè no li interessa– i crear uns fonaments sòlids per als nous lectors en un moment de grans transformacions dels hàbits culturals en general i del sector del llibre en particular, **ofegat**

“La lectura i el llibre són els principals dinamitzadors del processos culturals.”

“És responsabilitat de les administracions públiques impulsar polítiques que fomenten el llibre i la lectura com a eines fonamentals del desenvolupament de la personalitat i de la socialització, dos elements bàsics per a conèixer en democràcia i en la societat de la informació.”

“Els principals agents del llibre valencià veiem la necessitat d’abordar amb urgència el Pla Valencià de Foment del Llibre i la Lectura (PVFLL) que augmente l’índex lector entre els valencians i les valencianes com a actiu fonamental del nostre capital econòmic, social i cultural.”

per la baixada del consum, la pirateria, la competència deslleial i la manca d’ajudes públiques. Durant els últims sis anys les vendes de llibres han baixat un 40% i el vell model de llibreria tradicional ha començat a manifestar un greu esgotament.

Els últims anys i dins del marc de la Llei 3/2002, de 13 de juny, del llibre, la Generalitat Valenciana ha portat endavant algunes accions de foment del llibre i la lectura, però aquestes també han resultat insuficients. Una veritable política de foment del llibre i la lectura, que contemple tots els actors implicats, que siga eficaç i sostenible continua sent la gran assignatura pendent a la nostra comunitat.

A més, aquesta necessitat d’una autèntica política del llibre i la lectura a casa nostra es fa més i més necessària quan la lectura i el llibre en valencià, fora de les lectures escolars obligatòries, viu una situació molt dramàtica. Amb la baixada de les vendes, la feblesa del sector editorial autòcton, la crisi de les llibreries, les retallades públiques a les biblioteques i a les ajudes al sector, la desèrtica situació del llibre i la lectura –desèrtica en moltes comarques valencianes on no hi ha llibreries i les biblioteques són escasses– es fa encara més urgent la posada en marxa d’una veritable política del llibre i la lectura amb un pla de foment com a eix vertebrador. **Aquesta urgència també està marcada perquè la Comunitat Valenciana és l’única comunitat autònoma a Europa amb milions de parlants d’una llengua pròpia, el valencià, sense televisió ni ràdio públiques ni cap diari en paper de gran tiratge en la seua llengua pròpia.**

Com la FGEE, els principals agents del llibre valencià veiem la necessitat d’abordar amb urgència el Pla Valencià de Foment del Llibre i la Lectura (PVFLL) que augmente l’índex de lectors entre els valencians i les valencianes com a actiu fonamental del nostre capital econòmic, social i cultural.

El present document, impulsat per la Fundació pel Llibre i la Lectura (**FULL**), vol proposar a les administracions i institucions públiques valencianes unes bases plurals, sostenibles i consensuades pels agents del llibre que servisquen per a desenvolupar una política de foment del llibre i la lectura a la nostra comunitat en compliment de la Llei 3/2002, de 13 de juny, del llibre, de la Generalitat Valenciana.

2. PLA VALENCIÀ DE FOMENT DEL LLIBRE I LA LECTURA

2.1 Concepte

El Pla Valencià de Foment del Llibre i la Lectura (PVFLL) és un projecte de la Fundació pel Llibre i la Lectura (FULL), del qual són patrons fundadors el Gremi de Llibrers de València i l'Associació d'Editors del País Valencià. Aquest projecte es posa a disposició de les administracions i institucions públiques valencianes amb la finalitat de vertebrar totes les actuacions que des de la Generalitat Valenciana i els ajuntaments, el món acadèmic i la comunitat escolar, l'empresa privada i la societat civil organitzada s'estan portant endavant de manera individual o tímidament sincronitzats per augmentar els hàbits lectors dels valencians i les valencianes i facilitar a la població l'accés al llibre i la lectura i d'aquesta manera incrementar el capital cultural i humà del nostre poble.

El present document és només un punt de partida, un esborrany, realitzat pel sector valencià del llibre, però amb la voluntat de convertir-se en un projecte plural on estiguen implicats les administracions públiques valencianes, els partits polítics, els mitjans de comunicació, els centres docents, les universitats públiques i privades i la societat civil valenciana. Volem treballar per un projecte multilingüe, multimodal i multimèdia, que tinga en compte les condicions i singularitats de la Comunitat Valenciana.

2.2. Objectius

- › Elaborar un estudi que visibilitze les accions que s'hi realitzen, detecte les necessitats del sector i, a partir del segon any, avalue els resultats de les accions que s'han dit a terme.
- › Convocar periòdicament tots els agents vinculats al llibre i la lectura per escoltar les necessitats del sector i donar a conèixer les accions del Pla.
- › Crear un lloc web lligat a la Generalitat com a punt d'encontre virtual de tots els actors.
- › Promoure accions encaminades a posar en valor el llibre i la lectura en la societat.
- › Promocionar les propostes culturals relacionades amb el llibre i la lectura de la Comunitat Valenciana en l'àmbit nacional i internacional.
- › Fomentar i propiciar l'experiència lectora en el sistema educatiu valencià, en un marc de llibertat i de respecte, que facilite el foment de la creació i de l'edició.
- › Incrementar la presència del llibre i la lectura en els mitjans de comunicació.

“El present document naix amb la voluntat de ser la llavor d’una veritable política de promoció del llibre i la lectura, plural i sostenible, consensuada per tots els agents involucrats en el sector del llibre i articulada per i des de la Generalitat Valenciana.”

“Posar en valor el llibre i la lectura entre la societat valenciana com a elements bàsics de coneixement, cultura i oci, estretament relacionats amb l’educació, fomentant la lectura en les dues llengües de la Comunitat i incrementant la presència del llibre en tots els seus formats i situacions.”

- › Reconèixer i prestigiar els mediadors de la lectura.
- › Estimular la creativitat dels autors valencians, proporcionant els instruments necessaris perquè les seues obres s’editen i es difonguen.
- › Enfortir les garanties dels drets d’autor, especialment dels derivats de la protecció de la propietat intel·lectual, en suport i defensa d’autors i editors.
- › Consolidar i potenciar el desenvolupament d’una indústria editorial pròpia, com un dels instruments més eficaços de foment de la lectura i d’estímul a la creativitat. Donar suport a les llibreries.
- › Fomentar el llibre digital.
- › Fomentar les biblioteques.
- › Formar periòdicament els mediadors familiars (pares, iaies i l resta de la família), professionals (docents, bibliotecaris, mediadors de la lectura, etc.) i els lligats a l’àmbit de la indústria (llibreters, editors, autors, il·lustradors, etc.) per conèixer les darreres propostes en la promoció de la lectura i el llibre.

2.3 Agents del Pla Valencià de Foment del Llibre i la Lectura

El Pla Valencià de Foment del Llibre i la Lectura ha d’estar integrat dins de la política cultural de la Generalitat Valenciana. Com hem dit abans, la lectura és un element bàsic per al coneixement. El foment d’aquesta no sols ha de tenir elements concrets i definitoris, sinó que el llibre i la lectura han de ser elements transversals en totes les polítiques culturals valencianes. Ha d’impregnar totes les polítiques culturals perquè el llibre i la lectura són els elements fonamentals en la transmissió de coneixements, que actuen a la vegada com a dinamitzadors dels processos culturals.

En un pla de foment del llibre i la lectura ha d’estar involucrada tota la societat, per la qual cosa resulta fonamental la participació dels actors, subjectes actius i prescriptors de la lectura a la societat valenciana següents:

- › Generalitat Valenciana
- › Ajuntaments
- › Mitjans de comunicació
- › Centres docents
- › Universitats
- › Societat civil
- › Líders d’opinió

3. FONTS JURÍDIQUES PER A UN PLA VALENCIÀ DE FOMENT DEL LLIBRE I LA LECTURA.

A Espanya la lectura i el llibre estan regulats per la Llei 10/2007, de 22 de juny, de la lectura, del llibre i les biblioteques. El capítol segon d'aquesta llei està dedicat a la promoció i el foment de la lectura. L'article 4 se centra en els plans de foment de la lectura com una eina bàsica per a l'exercici del dret a l'educació i la cultura, tenint especial consideració amb la població infantil i juvenil, persones amb discapacitats i amb la formació contínua dels ciutadans de qualsevol edat. Aquest article també preveu la cooperació entre administracions públiques per a la posada en marxa dels plans de foment de la lectura i un finançament amb el qual també hi poden participar les institucions privades.

A més a més, a la Comunitat Valenciana ens regulem per la Llei 3/2002, de 13 de juny, de la Generalitat Valenciana, del llibre. Es tracta d'una llei generalista que resulta molt insuficient per a la realitat actual que viu el sector del llibre valencià. Encara que el capítol tercer està dedicat a la promoció de la lectura, no es contempla de manera específica un pla de foment de la lectura.

En l'àmbit escolar, la Generalitat Valenciana va publicar l'Ordre 44/2011, de 7 de juny, de la Conselleria d'Educació, per la qual es regulen els plans per al foment de la lectura als centres docents de la Comunitat Valenciana.

Per la seua banda, les biblioteques valencianes estan regulades per la Llei 4/2011, de 23 de març, de la Generalitat, de biblioteques de la Comunitat Valenciana.

4. LA LECTURA I EL LLIBRE A LA COMUNITAT VALENCIANA EN DADES

4.1 La població lectora

“La Comunitat Valenciana ocupa en aquest rànquing el desé lloc, amb un 56’8% dels lectors.”

4.1.1 La població lectora adulta

Segons l'estudi elaborat pel Centre d'Investigacions Sociològiques (CIS), el 35% de la població espanyola major de 14 anys assegura que no llig mai o quasi mai.

Segons la mateixa enquesta, un 42% de les persones que asseguren no llegir afirmen que no ho fan perquè no els interessa la lectura, cosa que significa un 7,8% més d'espanyols satisfets de llegir que l'any 2003.

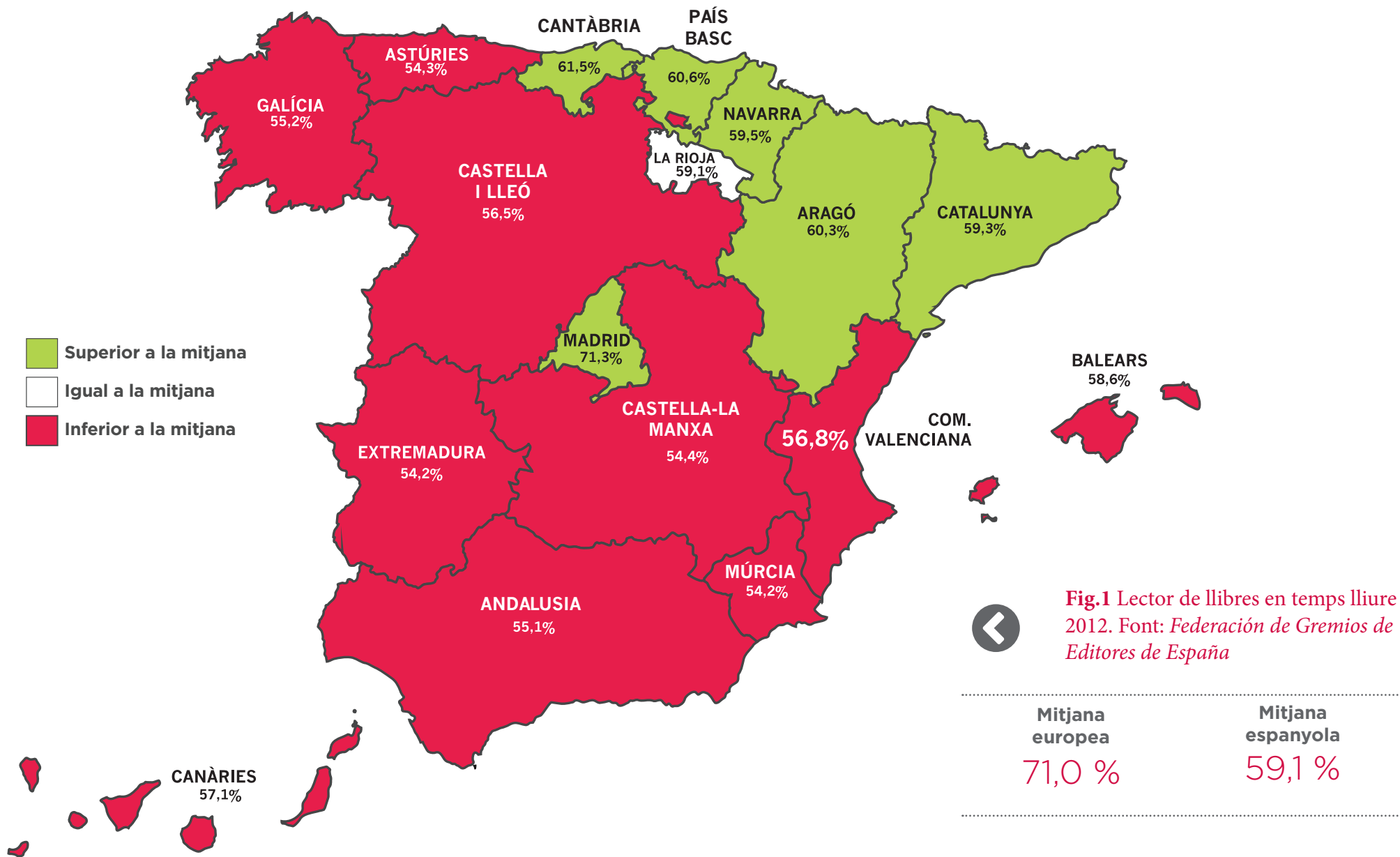
El 29,3% de la població lectora espanyola afirma que ho fa tots o quasi tots els dies. El 14,1% afirma que llig un llibre, almenys una volta al mes.

Comparades aquestes dades amb l'estudi “La lecture à la France”, elaborat pel Syndicat National de l'Édition i el Centre National du Livre, els hàbits lectors dels espanyols estan per davall dels hàbits dels veïns gals. Segons aquest estudi, 7 de cada 10 francesos llig un llibre a l'any. El 45% d'aquests lectors lligen cada dia; el 50%, ocasionalment, i el 4%, en vacances.

Segons una altra font estadística, l'últim baròmetre d'hàbits de lectura i compra de llibres elaborat per la Federación de Gremios de Editores de España amb dades de l'any 2012, la comunitat autònoma més lectora és Madrid, amb un 71,3%, dotze punts per damunt de la mitjana nacional, que segons aquesta enquesta se situava en el 59,1%. Hi seguien com a comunitats més lectores Cantàbria (61,5%), el País Basc (60,6%), Aragó (60,3%), Navarra (59,5%), Catalunya (59,3%), la Rioja i les illes Balears (59,1%).

La Comunitat Valenciana ocupa el desé lloc en aquest rànquing amb el 56,8%. Els valencians anem per darrere de Canàries amb 57,1% i per davant de Castella i Lleó (56,5%), Galícia (55,2%), Andalusia (55,1%), Castella-la Manxa (54,4%), Astúries (54,3%) i Múrcia i Extremadura (54,2%).

Els valencians estem 2,3 punts per davall de la mitjana nacional, a 14,5 punts dels madrilenys, que són els més lectors, i només 2,6 punts per dalt dels murcians i extremenys, que són els que menys lligen de tot l'Estat espanyol, segons aquest estudi.

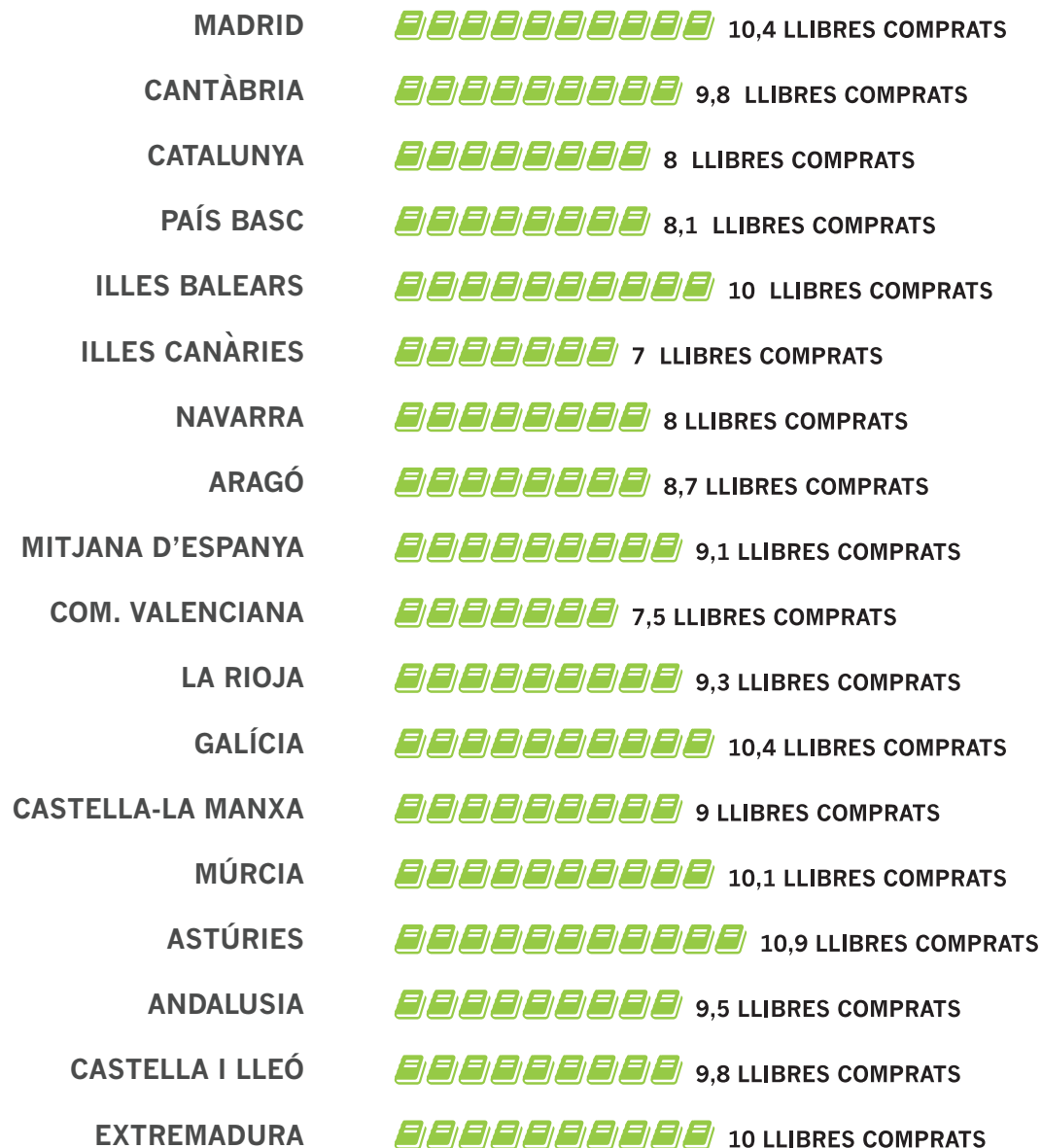
Fig.1 Lector de llibres en temps lliure 2012. Font: *Federación de Gremios de Editores de España*

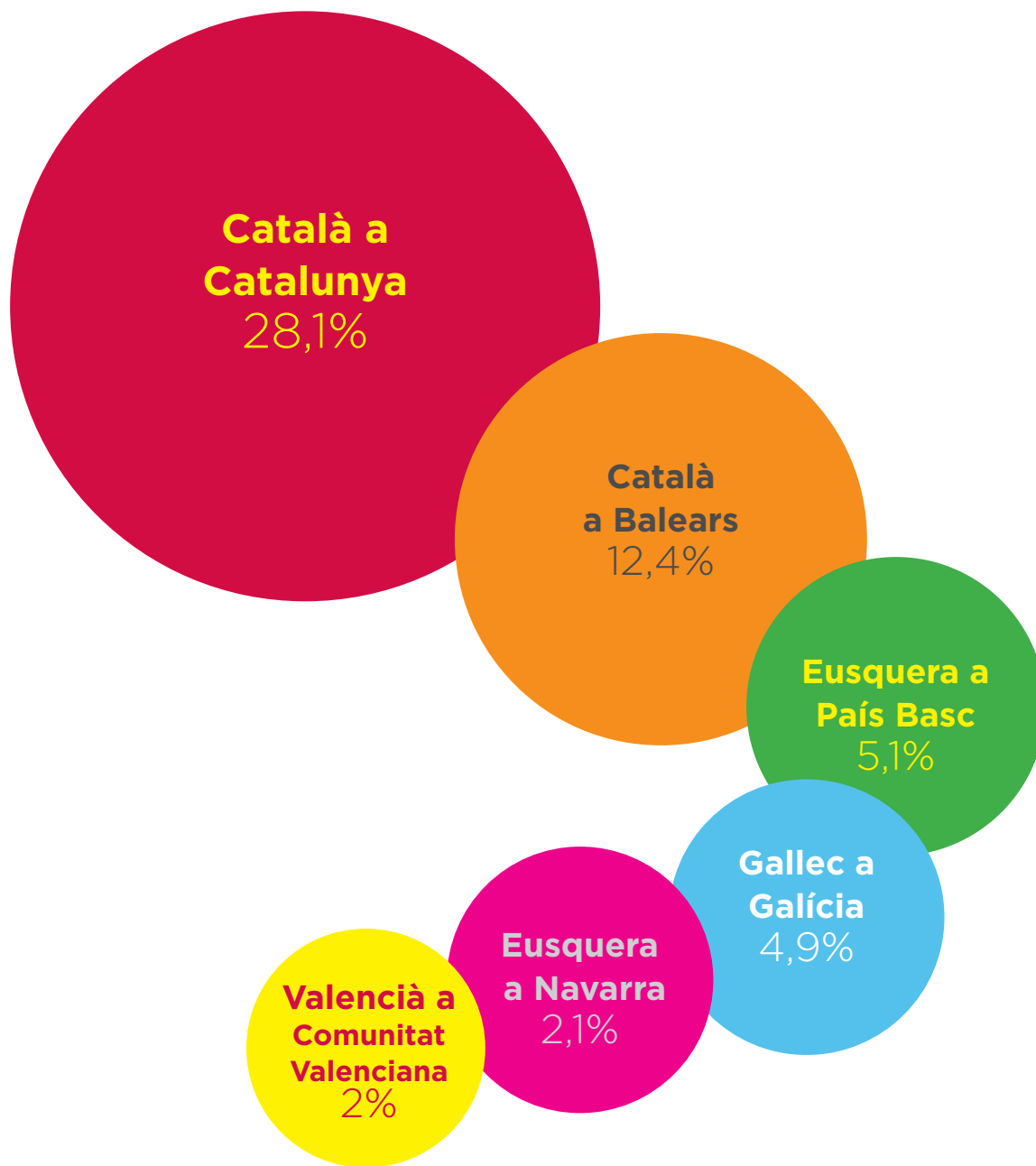
Fig. 2. Compra de llibres per CC.AA. 2012. Font: *Federación de Gremios de Editores de España*

El comprador valencià de llibres van adquirir una mitjana de 7,5 llibres, mentre que la mitjana nacional ha sigut de 9,1 llibres. Aquesta mitjana situa la Comunitat Valenciana a la cua de les comunitats autònomes en adquisició de llibres per habitant.

El perfil del lector major de 14 anys dominant a totes les comunitats autònomes és una dona, amb estudis universitaris, jove, urbana, que prefereix la novel·la, que llig en castellà i per entreteniment –causa de lectura del 83,9% dels lectors. L'11% afirma llegir per a millorar el nivell cultural i només el 7% ho fa per raons d'estudi.

Fig. 3. Llengua de l'últim llibre comprat. Dades 2012. Font: *Federación de Gremios de Editores de España*

A Espanya, el 97,3% dels lectors adults sol llegir a la llar; el 16,8% afirma que també ho fa al transport públic i l'11,9% a l'aire lliure.

El 47,8% dels lectors llig en dues o més llengües. El castellà és la llengua habitual de lectura del 92,6% dels lectors. Només un 3,9% del total de la població espanyola afirma que llig en català i un 3,4%, en altres idiomes.

L'any 2012 el percentatge de lectors habituals més lectors ocasionals que lligen en altra llengua oficial de l'Estat espanyol diferent de castellà és del 74,2% per a lector en català a Catalunya, el 35% en euskera al País Basc, el 61,6% en gallec a Galícia i el 39,5% en valencià a la Comunitat Valenciana. Aquest informe també assenyala que, en atenció a la llengua de l'últim llibre comprat, només el 2% dels llibres comprats pels valencians l'any 2011 va ser en valencià. Els valencians ens trobem a la cua de les comunitat autònomes amb llengua pròpia i que prefereixen comprar llibres en la seua llengua.

Segons dades de l'enquesta d'hàbits lectors elaborada per la Generalitat Valenciana, a la nostra comunitat, l'any 2010, tenim que el 93,4% dels valencians són lectors habituals en castellà i que només el 3,8% llig habitualment en valencià.

“Només l’11,7% dels lectors digitals llig llibres en aquest format.”

“El 100 % dels xiquets i xiquetes llig per deure escolar, però també el 84,6 % llig en temps d’oci i el 77,2% llig diàriament o setmanalment.”

Si comparem el 3,8% dels lectors habituals en valencià amb el 39,6% de lectors ocasionals en valencià, trobem un nínxol de més de 36 punts de potencials lectors habituals en valencià. Si, a més, contemplem que a la Comunitat Valenciana, segons la font de la Generalitat Valenciana abans indicada, el 83,3% de la població coneix el valencià, és fàcil que amb plans adients i efectius de foment de la lectura pugua créixer el percentatge de lectors en valencià.

4.1.2 El lector digital

El llibre en paper continua sent el preferit pels lectors, encara que el lector major de 14 anys que llig en suport digital (ordinador, telèfon mòbil, tableta, llibre electrònic), almenys amb una freqüència trimestral, ja implica el 58% dels lectors en general. A la Comunitat Valenciana aquest percentatge és 5 punts inferior a la mitjana nacional. Es declaren lectors digitals el 53% dels lectors valencians.

Només l’11,7% dels lectors digitals llig llibres en aquest format, encara que el 46,9% d’aquests lectors utilitza els dispositius digitals per a consultes web, fòrums o blogs i el 38% per a llegir periòdics.

L’any 2014, la Generalitat Valenciana va impulsar la plataforma eBiblio-CV de préstec digital bibliotecari iniciant una estratègia de foment del llibre electrònic que en 2015 està dotada en 80.000 euros per a l’adquisició de llicències i en 100.000 euros per al foment de l’edició digital de les editorials valencianes.

4.1.3 La població lectora infantil

Tots els xiquets de 10 a 13 anys lligen almenys una vegada al trimestre. Lligen llibres (100%), revistes (47%), còmics (36,3%) i periòdics (26,3%). Les xiquetes prefereixen les revistes (51,1%) mentre que els xiquets s’inclinen pels còmics (50,8%) i els periòdics (34,1%). El 100% dels xiquets i xiquetes llig per deure escolar, però també el 84,6% llig en temps d’oci i el 77,2% llig diàriament o setmanalment.

El 80,7% dels xiquets assegura que els seus pares lligen a casa habitualment. El 96,3% afirma que els seus professors els animen a llegir i el 91,1% afirmen que al seu centre escolar s’organitzen activitats entorn del llibre i la lectura.

4.2 Les editorials

Segons dades de la Federación de Gremios de Editores de España, corresponents a 2013, a Espanya, la indústria editorial (associada i no associada) mou anualment més de 3.000 milions d’euros, cosa que significa

un 0,7% del PIB i dona ocupació, directa i indirecta, a més de 30.000 persones. La Federación de Gremios de Editores de España (FGEE) agrupa més de 850 empreses, que representen el 97% de la facturació del sector. Aquestes empreses editaren l'any 2013 més de 240 milions d'exemplars i 76.334 títols, amb una tirada mitjana per títol de 3.223 exemplars.

A la Comunitat Valenciana hi ha radicades 107 editorials entre editorials comercials i institucionals, de les quals 60 estan associades. Aquestes editorials associades representen el 90% de la producció editorial valenciana. L'any 2013, les editorials associades editaren 1966 títols i publicaren 2.109.000 exemplars, amb una facturació de 26,17 milions d'euros.

D'altra banda, les vendes de les editorials espanyoles amb destinació a la Comunitat Valenciana sumaren un total de 190 milions d'euros, cosa que significa un 8,7% del total nacional. És important remarcar que els valencians representem el 10% de la població espanyola, per la qual cosa la compra de llibres ens situa per davall per la mitjana nacional.

Per llengües, es publicaren 665 títols en valencià i 1301 en castellà, amb un total de 1.167.000 exemplars en valencià i 942.000 en castellà.

Si correlacionem la venda de llibres i la població de les comunitats autònomes, la Comunitat Valenciana està 2'2 punts per sota del que li correspon estar.

4.3 Les llibreries

Segons el Mapa de Llibreries de 2005, a Espanya es comptabilitzen 3950 llibreries aproximadament, de les quals un 67,5% estan adscrites a diferents gremis confederats a CEGAL. La comunitat autònoma amb més llibreries és Catalunya, amb 776 establiments; mentre que Cantàbria, amb 49, és la que menys llibreries té censades. Segons aquestes dades, la ràtio de llibreries per habitant a Espanya és d'una llibreria per cada 11.774 habitants.

L'any 2013 hi havia 334 llibreries a la Comunitat Valenciana. D'aquestes, les agremiades (amb una facturació superior a 150.000 euros) facturaren 45 milions d'euros.

Les llibreries valencianes són el 8,7% de les llibreries espanyoles.

Fig.4 Facturació en el mercat interior de les editorials valencianes associades (milions d'euros)

2009	2010	2011	2012	2013
34,7	35,34	34,84	32,92	26,17
Variació 2013-2009		Variació 2013-2012		
-24,6 %		-20,5 %		

Font: *Federación de Gremios de Editores de España*

Fig. 5. Correlació entre població i venda de llibres en les comunitats autònomes. Font: *Federación de Gremios de Editores de España*

	VENDES	POBLACIÓ	DIF. VENDES/POB
+10% facturació total	54,7	47,9	6,8
Madrid	21,8	13,8	8,0
Catalunya	20,9	16,1	4,8
Andalusia	12,0	18,0	-6,0
Del 5% al 10% de la facturació total	20,9	21,4	-0,5
Comunitat Valenciana	8,7	10,9	-2,2
País Basc	5,9	4,7	1,2
Galícia	6,4	5,9	0,5
Entre el 2% i el 5% de la facturació total	19,3	25,0	-5,7
Castella i Lleó	3,5	5,4	-1,9
Illes Canàries	3,1	4,5	-1,4
Castella-la Manxa	3,2	4,5	-1,3
Aragó	2,6	2,9	-0,2
Múrcia	2,6	3,1	-0,5
Astúries	2,2	2,3	-0,1
Illes Balears	2,0	2,4	-0,3
Menys del 2% de la facturació total	5,1	5,7	-0,6
Extremadura	1,5	2,4	-0,8
Navarra	1,4	1,4	0,0
Cantàbria	1,1	1,3	-0,2
La Rioja	1,1	0,7	0,4

La ràtio de llibreries per habitant a la Comunitat Valenciana és d'una llibreria per cada 15.304 habitants, prop del 30% per davall de la ràtio nacional.

El nombre més gran de llibreries es concentra a les ciutats, principalment a la ciutat de València.

El perfil de llibreria valenciana és d'empresa unipersonal atesa pel nucli familiar. És una llibreria urbana arrelada al barri on es troba radicada. La gran majoria són llibreries generalistes i combinen la venda de llibres amb la de productes de papereria i material escolar. Amb tot, hi ha comarques valencianes que no tenen cap llibreria, i la venda de llibres, generalment grans best-sellers o lectures escolars, es fa a la papereria o al quiosc de les capitals comarcals.

4.4 Les biblioteques

Segons dades de la Generalitat Valenciana, l'any 2013 a la Comunitat Valenciana hi havia 691 biblioteques i agències de lectura, 190 de les quals pertanyen a la Xarxa de Lectura Pública Valenciana que té un fons de 8.546.815 documents.

Segons l'informe anual de rendiment de les biblioteques públiques a l'Estat espanyol de 2012, elaborat pel Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, la mitjana nacional de la superfície bibliotecària per cada mil habitants era de 30,18 m². Per comunitats autònomes, la Comunitat Foral de Navarra en té l'índex més alt (73,54 m²), seguida per Castella-la Manxa (54,43 m²) i Castella i Lleó (40,90 m²). La Comunitat Valenciana, amb el 26,96m², està 3,22 punts per davall de la mitjana nacional i a 46,58 punts de Navarra.

Per davall de la Comunitat Valenciana estan la Rioja (26,25 m²), la Comunitat de Madrid (24,79 m²), Andalusia (24,31 m²), les illes Balears (20,90 m²), les illes Canàries (18,59 m²) i Ceuta (3,56 m²).

Pel que fa a documents per habitant, la mitjana nacional és d'1,67, mentre que a Navarra és de 3,20; a Castella-la Manxa, de 2,97, o Extremadura, de 2,61. A la Comunitat Valenciana la mitjana de document per habitat és d'1,40, també per davall de la mitjana nacional. Després de la Comunitat Valenciana, i a la cua de la mitjana de document per habitant, estan Cantàbria (1,32), Múrcia (1,24), Andalusia (1,18), Melilla (1,17), Comunitat de Madrid (1,15), les illes Canàries (1,06).

La mitjana nacional de préstec per habitant a l'any és d'1,7 documents, mentre a la Comunitat Valenciana és de 0,92. La comunitat autònoma amb més préstec és Castella i Lleó amb 2,09, i la que menys és Melilla, amb 0,12. La Comunitat Valenciana només està per damunt de Galícia (0,88), les illes Balears (0,68), Andalusia (0,51), les illes Canàries (0,45), Ceuta (0,18) i Melilla (0,12).

“L'any 2013 hi havia 334 llibreries a la Comunitat Valenciana.”

“La ràtio de llibreries per habitant a la Comunitat Valenciana és d'una llibreria per cada 15.304 habitants, prop del 30 % per davall de la ràtio nacional.”

“La Comunitat Valenciana, amb el 26,96m², està 3,22 punts per davall de la mitjana nacional i a 46,58 punts de Navarra.”

“La mitjana nacional de préstec per habitant és d’1,7 a l’any, mentre a la Comunitat Valenciana és de 0,92.”

“A la Comunitat Valenciana la mitjana de document per habitant és d’1,40, també per davall de la mitjana nacional.”

La biblioteca pública municipal és la tipologia més utilitzada pels valencians.

Des de gener de 2015 la Comunitat Valenciana disposa de la plataforma eBiblio de préstec gratuït de llibres electrònics per als usuaris de les biblioteques públiques valencianes, que poden accedir a un fons de quasi dos mil títols editats en castellà, valencià i anglés. Aquesta iniciativa està impulsada pel Ministeri d’Educació, Cultura i Esports amb la col·laboració de diferents comunitats autònomes, entre les quals hi ha la Comunitat Valenciana.

5. ÀMBITS D'INTERVENCIÓ DEL PLA VALENCIÀ DE FOMENT DEL LLIBRE I LA LECTURA

5.1 Fomentar i propiciar l'experiència lectora en el sistema educatiu valencià, en un marc de llibertat i de respecte, que facilite el foment de la creació i de l'edició

Accions

- › Creació d'un lloc web interactiu que informe de les novetats dels llibres valencians per a les escoles, de les pràctiques de lectura que realitzen els centres escolars com a model de bones pràctiques, de les accions de la conselleria d'Educació, etc.
- › Creació d'un perfil en les xarxes socials que informe sobre les bones pràctiques de lectura que duen a terme els mestres valencians
- › Foment del llibre als centres educatius valencians, especialment el llibre en valencià.
- › Realització d'accions de foment de la lectura, especialment la lectura en valencià.
- › Creació, desenvolupament i dotació de biblioteques escolars adequades i espais físics destinats a la lectura.
- › Creació de la figura del bibliotecari escolar.
- › Establir la necessitat que els centres tinguen un pla escolar de foment de la lectura amb accions des dels primers mesos de vida, treballant en els àmbits familiar i sanitari.
- › Determinació, en horari escolar, d'un temps per a la lectura com a plaer.
- › Afavoriment de la presència dels escriptors i escriptores valencians als centres docents.
- › Increment de les ajudes públiques per a l'adquisició de llibres educatius, de lectura i de referència.
- › Suport a tots els premis que fomenten el llibre i la lectura dins del sistema educatiu valencià com ara el Premi Sambori, *A viva veu*, i els concursos promoguts pels centres docents.

5.2 Promoure accions encaminades a posar en valor el llibre i la lectura en la societat

Accions

- › Foment del llibre i la lectura en els mitjans de comunicació.
- › Foment del reconeixement públic i el prestigi del llibre i de la lectura.
- › Realització de campanyes institucionals de promoció de la lectura i del llibre.
- › Realització amb regularitat d'estudis sobre hàbits lectors dels valencians, de totes les edats.
- › Foment de les fires del llibre a les poblacions valencianes, així com suport a la Plaça del Llibre i altres esdeveniments de foment del llibre i la lectura.
- › Desenvolupament de campanyes d'animació lectora.
- › Creació d'un web institucional depenent directament de la Generalitat que situe el llibre i la lectura en totes les àrees de la vida quotidiana dels valencians.
- › Visibilitat de les accions de foment de la lectura de les associacions culturals.

5.3 Incrementar la presència del llibre i la lectura als mitjans de comunicació

Accions

- › Participació activa de tots els mitjans de comunicació de la Comunitat Valenciana en les accions de foment de la lectura i en la difusió de l'edició i dels escriptors i escriptores valencians.
- › Presència de la informació del món del llibre als serveis informatius dels mitjans de titularitat pública.
- › Creació de programes específics destinats a la promoció del llibre i la lectura.
- › Creació d'estímul públics perquè els mitjans privats de comunicació fomenten el llibre i la lectura.
- › Afavoriment de la cobertura mediàtica de tots els actes i esdeveniments relacionats amb el llibre i la lectura.
- › Reforç dels suplement literaris en la premsa diària i incrementar la presència del llibre i dels autors valencians.
- › Normalització de la presència del llibre en les programacions de ràdio.
- › Promoció del llibre valencià i la lectura a les xarxes socials.
- › Creació d'un canal audiovisual lligat al web institucional del Pla per donar a conèixer totes les accions, iniciatives i notícies relacionades amb el llibre i la lectura.
- › Creació d'una base de dades amb accés públic per informar on tots els actors puguen tindre informació detallada i actualitzada tant de les accions com es duen a terme, com dels escriptors i il·lustradors, editorials, llibreries, etc.

5.4 Reconèixer i prestigiar els mediadors de la lectura

Accions

- › Realització de plans de formació de mediadors en la lectura adreçats a mestres, bibliotecaris, llibreters, dinamitzadors culturals...
- › Realització de campanyes de conscienciació del paper mediador de les famílies en el foment lector.

5.5 Estimular la creativitat dels autors valencians, proporcionant els instruments necessaris perquè les seues obres s'editen i es difonguen

Accions

- › Establiment de programes de recolzament a la creació dels escriptors i escriptores valencians.
- › Dotació dels mitjans, recursos i pressupostos necessaris per tal que des de la Generalitat Valenciana es realitzen les accions necessàries encaminades a la promoció i difusió dels escriptors i escriptores valencians.
- › Creació dels mecanismes necessaris perquè les administracions públiques valencianes puguen donar eficaç acollida a les propostes dels escriptors i escriptores valencians.
- › Afavoriment de la presència dels escriptors i escriptores valencians a les fires, escoles...

5.6 Enfortir les garanties dels drets d'autor, especialment dels derivats de la protecció de la propietat intel·lectual, en suport i defensa d'autors i editors

Accions

- › Compliment de la Llei de propietat intel·lectual en tot el sector públic dependent de la Generalitat.
- › Prestació de la major col·laboració possible al Centre Espanyol de Drets Reprogràfics (CEDRO) en la defensa dels drets legítims de propietat intel·lectual d'autors i editors.
- › Determinació de mesures jurídiques i polítiques per a garantir respecte de la propietat intel·lectual, especialment els derivats de la protecció dels drets d'autors i editors.
- › Creació i difusió de campanyes destinades a tot el tipus de públic sobre les conseqüències de la pirateria en la indústria del llibre, en la creació i en la cultura valenciana.

5.7 Consolidar i potenciar el desenvolupament d'una indústria editorial pròpia, com un dels instruments més eficaços de foment de la lectura i d'estímul a la creativitat

Accions

- › Ajust de les dotacions de les ajudes a la producció editorial a la capacitat productiva del sector.
- › Estudi de les mesures fiscals o altres, en l'àmbit de les competències de la Generalitat, per a fomentar la inversió en el sector de l'edició i de la venda de llibres.
- › Creació i desenvolupament de les bases de dades necessàries sobre el llibre i la lectura a la Comunitat Valenciana.
- › Creació d'una llibreria virtual per a la Comunitat Valenciana.
- › Manteniment, increment i actualització d'activitats de foment del llibre i de la lectura.
- › Ajudes a la realització d'estudis de mercat, que permeten conèixer la realitat del llibre i la lectura a la nostra comunitat.

5.8 Donar suport a les llibreries

Accions:

- › Disseny d'estratègies de suport a les llibreries.
- › Realització del mapa de les llibreries valencianes i elaborar un pla d'adequació de les estructures del comerç del llibre a les noves realitats.
- › Garantia del compliment de la llei de comerç, així com el marc jurídic del sector, de manera que s'impedisquen les pràctiques deslleials que van en contra del sector.
- › Promoció des de les administracions públiques de polítiques i accions afavoridores de les llibreries com a sector econòmic.
- › Creació d'un segell oficial de qualitat de les llibreries
- › Implantació d'un bonus cultura, semblant al del Govern Basc, que subvencione la venda de llibres i altres productes culturals.
- › Distinció d'excel·lència, modernització, sinèrgies entre llibreries i biblioteques.
- › Foment del paper del llibreter com a mediador del llibre i la lectura.
- › Afavoriment de la presència del llibre valencià a les llibreries.

5. 9 Fomentar el llibre digital

Accions

- › Foment de la lectura en suport digital, tant en el lector adult com en l'infantil i juvenil.
- › Afavoriment de la digitalització de les obres.
- › Desenvolupament d'accions de promoció del llibre i la lectura pensades per a la xarxa.
- › Foment d'espais de lectura en la xarxa.
- › Mesures per a garantir el respecte als drets d'autors i editors i lluitar contra la pirateria.
- › Abaixada de l'IVA del llibre digital (21%) i equiparament al del llibre en paper (4%).

5.10 Fomentar les biblioteques

Accions

- › Foment de l'ús de les biblioteques.
- › Potenciació de la xarxa de biblioteques, tant públiques com privades d'ús públic, i la xarxa de biblioteques escolars.
- › Dotació de les biblioteques de fons i de recursos suficients perquè puguen situar les seues col·leccions al nivell de la mitjana europea que els correspon, dins de les recomanacions de la UNESCO.
- › Foment de la creació de biblioteques familiars mitjançant mesures fiscals i subvencions.
- › Reconeixement de la inversió en llibres com una inversió d'especial interès cultural i les donacions de llibres a biblioteques d'ús públic com a actes de mecenatge.
- › Increment dels recursos i les dotacions pressupostàries de les biblioteques destinats a l'adquisició de llibres de totes les matèries.
- › Realització d'actuacions encaminades a promoure la presència del llibre valencià i dels autors a les biblioteques.
- › Afavoriment de la posada en funcionament d'una central de compres del llibre valencià.

5.11 Desenvolupar els vincles culturals de la Comunitat Valenciana en l'àmbit nacional i internacional

Accions

- › Presència dels escriptors i editors valencians a les fires nacionals i internacionals del llibre.
- › Promoció d'acords d'intercanvi cultural entre la Comunitat Valenciana i les altres comunitats autònomes d'Espanya, especialment les del nostre àmbit lingüístic.
- › Presència de les editorials valencianes en missions comercials internacionals.
- › Ajudes a les traduccions d'altres llengües al valencià, i viceversa.

6. RESUM EXECUTIU

A manera de resum, podem dir que els índex de lectura a la Comunitat Valenciana són descoratjadors i els valencians estem a la cua de tots els indicadors nacionals i internacionals. Segons dades del 2012 de la Federación de Gremios de Editores de España (FGEE), el percentatge de lectors a la Comunitat Valenciana era de 56'8%, mentre el de mitjana espanyola era de 59'1% i l'europeu del 71%. Per comunitats autònomes amb llengua pròpia, també estem a la cua a l'hora de comprar llibres en valencià (2%), mentre a Catalunya la compra de llibres en català és del 28'1%, a Balears del 12'4%, en gallec a Galícia és de 4'9%, en eusquera al País Basc és del 5'1%, i en eusquera a Navarra de 2'1%.

D'altra banda, la ràtio de llibreria per habitant és decebedora. Tenim una llibreria per cada 15.304 habitants, prop del 30% per davall de la ràtio nacional. En relació a les biblioteques, la mitjana de préstec per habitant i any és de 0'92, mentre la mitjana nacional es situa en 1'7%. La mitja de documents per habitant és de 1'40 per habitant, també per davall de la mitjana nacional.

Vistes aquestes dades, és una necessitat urgent posar en marxa un pla valencià de foment del llibre i la lectura. Un pla que tinga com a principals àmbits d'intervenció la promoció d'accions que posen en valor el llibre i la lectura en la societat valenciana, l'increment de la presència del llibre en els mitjans de comunicació, el foment de l'experiència lectora en el sistema educatiu valencià, l'estimulació de la creativitat dels escriptors valencians i l'enfortiment de la defensa dels drets de la propietat intel·lectual, així com el desenvolupament d'una indústria editorial pròpia, com un dels instruments més eficaços de foment de la lectura i estímul de la creativitat, donant suport a les llibreries, fomentant el llibre digital i les biblioteques, i desenvolupant els vincles culturals de la Comunitat Valenciana en el àmbit nacional i internacional.

El present projecte proposat per FULL té com a objectius promoure un espai de reflexió i debat sobre la situació del llibre, dissenyar les línies mestres d'un Pla Nacional del Llibre i la Lectura, com els que ja tenen altres comunitats autònomes, i dur a terme activitats formatives relacionades amb el llibre i la lectura. Aquest projecte naix amb la voluntat de ser la llavor d'una veritable política de promoció del llibre i la lectura, plural i sostenible, consensuada per tots els actors involucrats en el sector de llibre i articular per i des de la Generalitat Valenciana, siga qui siga el partit que governe, ja que és responsabilitat de les administracions públiques impulsar polítiques que fomenten el llibre i la lectura com a eines fonamentals del desenvolupament de la personalitat i de la socialització, dos elements bàsics per a conviure en democràcia i en la societat de la informació.

Per tot açò, FULL insta a la Generalitat Valenciana i a totes les institucions públiques i privades a facilitar als valencians i valencianes l'accés al llibre i la lectura per què d'aquesta manera incrementarem el capital cultural i humà del nostre poble.

